

להפצת תורתו של הגה"ק
רבי הילל פאללאק זצלה"ה
אבדיק סאטרענגן
בעל הקודש הילולים

פרי קודש הילולים

בס"ד | בראשית תשפ"ה | גליון מס' 134 | שנה ג'

דברי תורה עפ"י הספה"ק "קודש הילולים"

מהנהגת הבורא את העולם מחוץ לדרך הטבע באים לאמונה שהוא המנדיג גם בדרך הטבע

בְּרֵאשִׁית בְּרָא וּגו' (בראשית א, א).

חוץ לדרך הטבע יכולים ללמוד שגם ההנהגה בדרך הטבע היא מאיתו ית"ש, שהוא בורא ומנהיג את העולם כולו.

איתא במדרש (בראשית רבה א, ט), "למה נברא בבי"ת, שהוא לשון ברכה. ולמה לא באל"ף, שהוא לשון ארירה".

וזהו הרמז, שאם היה בורא את העולם בא', כלומר בהנהגה אחת של דרך הטבע, היה בזה קללה, כי יש שיטעו בזה ח"ו. לכן ברא את העולם בב', כלומר בשתי הנהגות, דרך הטבע וחוץ לדרך הטבע, כי בכך תהא ברכה, שילמדו להאמין בד'.

נראה לפרש, שבתחילה ברא הקב"ה את העולם יש מאין, ומאז ועד עולם הוא מנהיג את העולם כולו בדרך הטבע, עד שיש טועים לומר שהעולם קדמון ולא ד' בראו. ולעיתים מזומנים שינה ד' את דרך הטבע ושידד המערכות, כמו בעשר המכות ובקריעת ים סוף, ומהנהגה זו שהיא

(ח"א ה: ח)

השייית ויתר על כבוד עצמו כדי להראות את מעלת עם ישראל

בְּרֵאשִׁית בְּרָא וּגו' (בראשית א, א).

ולפי זה אפשר לפרש את טענת האות אל"ף, שהיא צריך להתחיל את התורה בא', כלומר לכתוב "אלקים ברא בראשית", כדי שלא יהיה מקום לטעות שכביכול יש שתי רשויות, ולמה פתח בבי"ת וכתב "בראשית ברא אלקים".

במדרש (בראשית רבה א, ט), "עשרים וששה דורות היתה האל"ף קורא תגר לפני כסאו של הקדוש ברוך הוא, אמרה לפניו, רבש"ע, אני ראשון של אותיות ולא בראת עולמך בי. אמר לה הקב"ה, העולם ומלואו לא נברא אלא בזכות התורה וכי".

והשיב לה הקב"ה, כי ויתר על כבוד עצמו כדי להראות שכל בריאת העולם היתה עבור ישראל שיקבלו את התורה. כמו שדרשו חז"ל (הובא בפירוש רש"י בראשית א, א), "בראשית, בשביל ישראל שנקראו ראשית, ובשביל התורה שנקראת ראשית".

איתא בגמ' (מגילה ט, א), ששבעים ושנים הזקנים שנצטוו על ידי תלמי המלך לתרגם את התורה, שינו וכתבו "אלקים ברא בראשית". ובטעם הדבר פירש רש"י, "שלא יאמר 'בראשית' שם הוא ושתי רשויות הן, וראשון ברא את השני".

(ח"א ד)

מעלת הצדיקים שלא חטאו מעולם ושכר בעלי תשובה

וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים יְהִי אוֹר וּגו' (בראשית א, ג).

יפול לחטא, כמו שאמרו חז"ל (יומא לה, ב) "כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם ולא חטא, שוב אינו חוטא". ואף דבדואי לענין השכר, גדול שכרו של הבעל תשובה, מכל מקום הקב"ה חפץ יותר שיהיו "עמך כולם צדיקים", שלא יחטאו מעולם.

איתא במדרש (בראשית רבה ב, ב), "והארץ היתה תהו ובהו, אלו מעשיהם של רשעים. ויאמר אלקים יהי אור", אלו מעשיהם של צדיקים. אבל איני יודע באיזה מהם חפץ וכו', כיון דכתיב 'וירא אלקים את האור כי טוב', הוי במעשיהן של צדיקים חפץ ואינו חפץ במעשיהן של רשעים".

וזהו הרמז במדרש, "מעשיהם של צדיקים", אלו הצדיקים מנעוריהם שלא חטאו מעולם. "מעשיהם של רשעים", היינו בעלי התשובה, שבעבר חטאו והיו רשעים, ושוב בתשובה שלימה. "ואיני יודע באיזה מהם חפץ הקב"ה", שהרי לכל אחד מעלה על חבירו. כיון דכתיב 'וירא אלקים את האור כי טוב', הוי אומר בצדיקים מעולם הוא חפץ יותר. אך בכל זאת, לענין השכר גדול שכר בעלי התשובה, לכן "ויבדל אלקים בין האור ובין החושך", בין הצדיקים מעיקרא לבעלי התשובה.

נראה לפרש שיש ב' מדרגות בצדיקים, מי שלא חטא מעולם, ומי שחטא אך שב בתשובה שלימה, ולכל אחד יש מעלה על חבירו. דהבעל תשובה שטעם טעם חטא צריך להתגבר יותר על יצרו, ו"לפום צערא אגרא" (אבות פ"ה מכ"ג), עד שאמרו חז"ל (ברכות לד, ב) "מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין".

(ח"א ו)

ומאידך גיסא, מי שכבר חטא, עלול להיכשל שוב, כאשר לא יוכל להתגבר ויחזור לחטאו. ולעומתו, הצדיק שלא חטא הוא יותר בטוח שלא

"...ואולי אם המצא תמצא איזה דברי אגדה אשר ראוי לאמרם
בשבילי, אולי אבנה גם אני בעבורכם..."
שם בהקדמה

"וזאת באתי לרשום איזה ליקוטים למען ירוץ הקורא, ולאמר
בשבילי איזה דבר בכל שבוע..."
קודש הילולים ח"א עמ' ז'

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת ד' אֱלֹקִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם (בראשית ב, ד).

אולם כאשר האדם השלם מקיים רצון ד' ומשתמש בארץ לקיים תורה ומצוות, הרי שזוה עילוי גדול לעולם הגשמי, כי האדם מעלה הכל לקדושה עד שנתעלה למדרגה גבוהה מן השמים.

והנה אברהם אבינו הפיץ דעת ד' בעולם והכניס אורחים והאכילם והשקם, ועל ידי זה השיב לבם לאמונת ד'. ואמרו חז"ל (בראשית רבה נט, ח; הובא ברש"י לקמן כד, ז), כי עד אברהם היה השי"ת נקרא רק "אלקי השמים", ומשבא אברהם אבינו והפיץ דעת ד' בקרב כל הארץ נקרא גם "אלקי הארץ". וזהו שדרשו, אל תקרי "בהבראם" אלא באברהם, כי על ידו נתקדשו העולמות התחתונים, ונתעלו למדרגה גבוהה, עד שראוי להקדים "ארץ" ל"שמים". (ח"א טז)

איתא במדרש (בראשית רבה יב, ט, וע"ע בזה"ק ח"ב דף עט, א; ח"ג דף לח, א), "אל תקרי "בהבראם" אלא באברהם".

יש לפרש השייכות בין פסוק זה לאברהם אבינו, בהקדם מה שיש לדקדק, כי באותו פסוק בתחילה מקדים שמים לארץ, ולבסוף מקדים ארץ לשמים.

ונראה לפרש, דהנה "שמים" מרמז לעולמות העליונים הרוחניים, שם אין חטא ועון וכולם קדושים וטהורים. ו"ארץ" מרמז לעולמות התחתונים הגשמיים, שהם בדרגה נחותה מן השמים, ולכן בכל מקום מקדים שמים לארץ.

דברי תענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל צ"ל רייכלס אב"ד שאפי, חותנו של רבינו הילל הזקן צ"ל אב"ד אייבשיץ

הטעם שלא נכתב 'אלקים ברא בראשית'

עשות ה' אלקים ארץ ושמים.

ואמנם שיתוף מידת הרחמים נדרשת עבור בני אדם שוכני הארץ, שיש להם יצר הרע המכשילים בחטאים, ולפי מידת הדין, 'הנפש החוטאת היא תמות' (יחזקאל יח, ד), לזה הוכרח להקדים ולשתף מידת הרחמים, שרק על ידה יש לפני החוטא דרך תשובה. אבל המלאכים שאין להם יצה"ר, אינם צריכים את שיתוף מידת הרחמים. לכן נאמר תחילה, 'בראשית ברא אלקים את השמים, וסמך הכתוב את תיבת 'אלקים' ל'את השמים', להורות, ששוכני שמים יכולים לעמוד ולהתקיים גם עפ"י מידת הדין. ולהלן כתיב, 'ביום עשות ה' אלקים, שהיה מוכרח לשתף את מידת הרחמים. לכן באותו פסוק הקדים 'ארץ' ל'שמים', להורות שסיבת שיתוף הרחמים היא בגלל דרי הארץ.

ומעתה יובן מדוע לא נאמר 'אלקים ברא בראשית', כי יש הכרח לכתוב 'בראשית ברא אלקים', כדי לסמוך 'אלקים' ל'את השמים', להורות כנ"ל. ונכון בעז"ה, וקל להבין.

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ.

איתא במסכת מגילה (דף טו, ב), מעשה בתלמי המלך שכנס שבעים ושנים וקנים והושיבם בשבעים ושנים בתים, ולא גילה להם על מה כנסם. ונכנס אצל כל אחד ואחד ואמר להם, כתבו לי תורת משה רבכם. נתן הקב"ה עצה בלב כל אחד ואחד, והסכימה דעתם לדעת אחד, וכתבו לו 'אלקים ברא בראשית' וכו'. פירש רש"י, 'אלקים ברא בראשית' - את השמים, שלא יאמר 'בראשית' שם הוא, ושת"י רשויות הן, וראשון ברא את השני, ע"כ. ויש להבין, למה באמת לא כתיב בתורה, 'אלקים ברא בראשית את השמים'.

עוד צריך להבין, כאן כתיב 'את השמים ואת הארץ', ולהלן כתיב 'אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים', כתיב 'ארץ' קודם ל'שמים'.

והנה על הפסוק 'בראשית ברא אלקים', פירש רש"י, ולא אמר ברא ה': שבתחילה עלה במחשבה לבראותו במידת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מידת הרחמים ושיתפה למידת הדין. והיינו דכתיב, 'ביום

דברי ברכה

מזל טוב לצאצאי רבינו הגה"ק צ"ל

הרב חיים יהושע זאב אורן הי"ו
ולבנו הרה"ח יעקב אריה הי"ו
לרגל שמחת הבר מצוה של הנכד-הבן הב' משה ני"ו
הרה"ח אהרן צבי בריסק הי"ו
ולחתנו הרה"ח שמעון יחזקאל וייס הי"ו
ולבנו הרה"ח נחום מרדכי הי"ו
לרגל הולדת הנינה-הנכדה-הבת תחי'

יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם, ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

נא להתפלל וללמוד לזכות
הרה"ח יואל בן חוה גיטל הי"ו
לרפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל

לעילוי נשמת
הרה"ח יעקב ישראל ב"ר נתן זאב כתבן
נלב"ע י"ז תשרי תשע"ה
הרה"ח חיים יהודה ב"ר חנינא צבי פרקש ז"ל
נלב"ע כ"ה תשרי תשנ"ח
הבה"ח שלמה ב"ר חיים יהודה פרקש ז"ל
נלב"ע כ"ז תשרי תשל"א
מרת חיה שרה ב"ר חיים יחזקאל וייס ע"ה
נלב"ע כ"ז תשרי תשס"ג
ת נ צ ב ה

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (קודש הילולים בהקדמה)

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם)